

Posudek na diplomovou práci předloženou k obhajobě na katedře psychologie
FF UK v květnu 2014.

Název diplomové práce: **Pěstounská rodina z hlediska biologických dětí**

Diplomandka: **Tereza Noemi Havlíčková**

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Oponent: PhDr. Jaroslav Šturma

Autorka předkládá k posouzení obsáhlou (248 stran) diplomovou práci na velmi zajímavé a v ČR nové téma, týkající se situace biologických dětí pěstounů v pěstounských rodinách. Samotný text diplomové práce čítá 148 stran, na sedmi stranách je pak seznam vhodně zvolených českých i zahraničních zdrojů a v přílohové části je uveden kromě seznamu tabulek a obrázků dotazník vytvořený autorkou, otázky kladené při rozhovorech a přepisy rozhovorů 11 osob ve věku 15 až 25 let.

Práce je rozdělena klasickým způsobem na část teoretickou a empirickou, přičemž obě lze považovat za vyvážené jak rozsahem, tak kvalitou zpracování.

Teoretickou část předložené práce tvoří 4 tematické celky, které na sebe vhodně logicky navazují. V první kapitole diplomantka popisuje různé formy náhradní rodinné péče v ČR i ve vybraných třech zemích v zahraničí a je uplatněno také historické hledisko. *V rámci obhajoby bych uvítala vysvětlení, proč autorka zvolila právě UK, USA a Dánsko.* V druhé kapitole je detailněji popsána pěstounská péče, jako jedna z forem NRP. Třetí kapitolu považuji osobně za těžiště posuzované diplomové práce. V ní autorka popisuje prožívání pěstounské péče vlastními biologickými dětmi pěstounů, se kterým má ona sama osobní zkušenost. Předkládá zajímavou rešerši českých i zahraničních výzkumů, studujících toto specifické téma. Každému, kdo v této oblasti pracuje, je jasné, že podobných zdrojů nebylo mnoho. Navíc lze ocenit pasáž, která posuzuje jejich přínosy a limity. V této části autorka zmiňuje dobu před přijetím dětí do pěstounské péče a po příchodu dětí do pěstounské rodiny a představuje oblasti, ve kterých se mohou objevovat největší problémy. Právě zde se projevuje vlastní osobní zkušenost autorky, její dlouhodobý vysoce motivovaný zájem o tuto problematiku a kvalitní vhled do celkové situace. Ve čtvrté kapitole autorka shrnuje teoretickou část diplomové práce.

V empirické části práce si diplomantka klade za cíl, sledovat proces rozhodování a přípravy na pěstounskou péči v rodině pěstounů, dále pocity a reakce po příchodu nového dítěte do rodiny, vztahy v rodině, požadavky rodičů na vlastní biologické děti, reakce na odchod pěstounského sourozence z rodiny, na osobnostní změny biologických dětí v rodině a jejich zpětné zhodnocení rodinné situace.

Empirická část DP má rovinu popisnou (cíle, metody, výsledky) a rovinu výzkumnou. Samotný výzkum lze rozdělit na 3 kroky. Prvním byla tvorba dotazníku jako vyústění mnoha individuálních rozhovorů s expertní skupinou a dotčenými osobami a předvýzkum (ověřování dotazníku). Druhým část kvantitativní, která proběhla prostřednictvím multimediální komunikace s 55 dotazovanými, kteří vyplňovali dotazník (tomu však předcházela poměrně klopotná práce tyto osoby nalézt a vstoupit s nimi do kontaktu). A nakonec část kvalitativní, což byly hloubkové retrospektivní rozhovory s 11 osobami (v dětství biologickými dětmi v pěstounských rodinách). Všechny části spolu vzájemně souvisí a jsou propojeny.

Diplomandka byla na tématu osobně zaangažovaná a to bylo v počátku řešení DP spíše komplikací. Z tohoto hlediska nebylo snadné rozvinout skutečně neutrální a vědeckou spolupráci na řešení diplomového úkolu, avšak je třeba uvést, že diplomová práce postupně zrála, stejně jako sama diplomandka, výzkumné otázky se zpřesňovaly, získané výsledky byly interpretovány s potřebným odstupem. Odevzdaná diplomová práce kromě toho svědčí o velkém pracovním a časovém vkladu autorky.

Diplomandka se snažila práci kvalitně uchopit jak po obsahové tak po formální stránce. Snad vzhledem k rozsahu se neubránila drobným chybám v textu, příkladně na str. 69 je chybně užito slovo kvalitativní tam, kde mělo být užito kvantitativní, ale těmto drobnostem jsem osobně nepřikládala velký význam.

Celkově lze říci, že diplomandka se diplomové práci věnovala několik let a text, který předkládá k obhajobě považuji v této oblasti za skutečně nový, přínosný a doporučuji jeho následnou publikaci. Jsem si jistá, že mnoha lidem, kterých se toto téma osobně dotýká, bude užitečný. **Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm výborně.**